

Článek pojednává o EBAO, které je ve skutečnosti integrací vojenských a civilních zdrojů a koordinací postupů s cílem dosáhnout požadovaného efektu. Jde o promyšlenou a komplexní aplikaci různých aliančních nástrojů v kombinaci s praktickou spoluprací s ostatními účastníky (včetně jejich schopností) k vytvoření efektivních potřeb k dosažení plánovaných cílů a požadovaného konečného stavu definovaného Aliancí.

Reforma ozbrojených sil ČR je věcně i časově provázána s transformací ozbrojených sil NATO, [1] prováděnou systematicky a vzájemně provázaným způsobem v oblastech technologické modernizace, doktrinální reformy a struktury vojenských sil. Ve stručnosti je cílem to, jak musí NATO uvažovat, co potřebuje rozvíjet a čeho dosáhnout.

Hlavní završující koncepcí transformace NATO je rozvoj EBAO, v jehož rámci jsou definovány tři cíle transformace – dosažení převahy v rozhodování, operační efektivnosti a rozmístitelnosti a udržitelnosti zasazených sil (obr. 1).

Obr. 1: Koncepce EBAO

Postup k dosažení cílů transformace: Aliance musí soustavně předvídat budoucí operační prostředí a analyzovat poznatky ze soudobých operací. Je potřebné vyvinout vhodné koncepty a operační postupy, které musí být testovány, prakticky ověřeny a vyhodnoceny. Je nezbytné identifikovat nové schopnosti a pro rozvoj budoucích technologií a schopností vyvíjet moderní a inovační řešení a implementovat změny v rámci obranného plánování, včetně využití obranného výzkumu. Řešení musí být co nejrychleji zavedena a lidé se s nimi musí seznámit v rámci vzdělávání a výcviku podle společných standardů.

Proč EBAO – příčiny vzniku

Poučení z operací NATO (Kosovo, Afghánistán, Pákistán) zdůrazňuje význam obecných přístupů na všech úrovních NATO k řešení krizových situací, tedy nejen použití vojenských prostředků. V současných operacích a misích velitelé NATO čelí různým obtížím v koordinaci a součinnosti s dalšími nezávislými účastníky (civilními subjekty) zejména na taktické a operační úrovni. Složitost a nedostatek součinnosti a koordinace v použití různých nástrojů k řešení krizových situací může způsobit neočekávané a nežádoucí následky, které mohou vést ke komplikacím při dosahování jednotlivých cílů operace včetně požadovaného konečného cíle.

V prostředí globální bezpečnosti je prvotní praktická spolupráce, koordinace a součinnost (v oblasti předcházení a řešení krizí) s mezinárodními, vládními a nevládními organizacemi. NATO nemá požadavek na rozvoj schopností výhradně pro civilní účely. Alianční potřeby jsou zaměřené na „efektivní sjednocení nástrojů krizového řízení NATO“.

Požadavkem NATO je proto zaměření úsilí na zlepšení efektivnosti v praktické součinnosti a spolupráci ve vedení a řízení operací společně s různými účastníky konfliktu, jako jsou mezinárodní a nevládní organizace podílející se na řešení dané krizové situace nebo pouze působící v prostoru operace. Cílem je zabezpečení schopnosti pružného řízení při koordinaci úsilí různých orgánů, organizací, institucí, národů a vojenských sil, tzv. civilně-vojenské spolupráce CIMIC (Civil-Military Cooperation) k dosažení požadovaného výsledku operací včetně post-konfliktní obnovy, a tím dosažení požadovaného konečného stavu [2].

Různí účastníci mohou být současně aktivní v bojových, stabilizačních, nastolovacích, obnovovacích, udržovacích a humanitárních procesech.

EBAO musí mít schopnost „**působit v integrovaném informačním prostředí**“. To je založeno na vyhodnocování a zpřístupňování všech získaných informací o protivníkovi a o všech prvcích, vytvářejících nebo ovlivňujících operační prostředí (zejména terén, povětrnostní podmínky, dopravní a hospodářská infrastruktura, materiální a lidské zdroje včetně zdrojů vody a energií, sociální struktura a situace v zájmovém prostoru atd.), soustředěvaných v účelových informačních systémech a dostupných velitelům a štábům na všech úrovních velení a řízení tak, aby je mohli efektivně využívat při svých rozhodovacích a řídicích činnostech v průběhu přípravy i vedení operace (bojové činnosti).

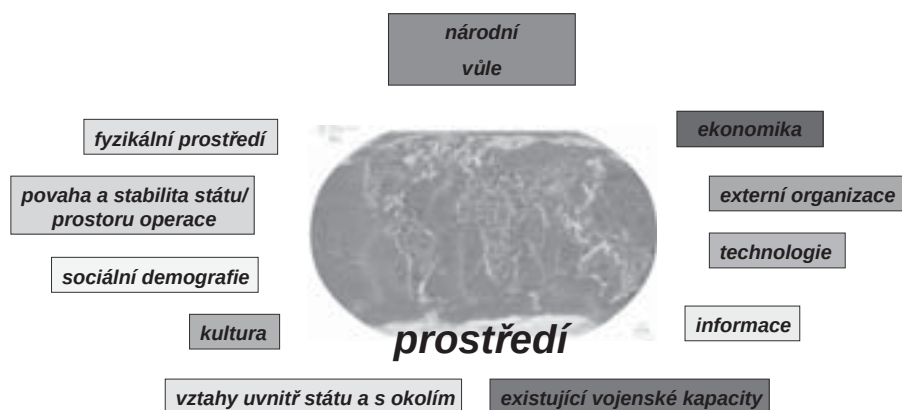
Při dodržování zásad ochrany informací a utajení činnosti vojsk má současně umožnit vytvoření „jednotného obrazu operační situace“ na všech úrovních velení s přihlédnutím k požadované rozlišovací schopnosti (míře detailnosti) na každé z nich.

V EBAO musí být také současně zajištěno vzájemné propojení zdrojů informací (zpráv) v průzkumných a informačních systémech s informačními systémy pro podporu rozhodování velitelů a s palebnými systémy (prostředky) tak, aby velitelé na jednotlivých úrovních velení byli schopni v reálném čase reagovat na změny situace a na zprávy o objektech v sestavě protivníka a o jeho činnosti a tím i výrazně zefektivnit využívání zbraní a zbraňových systémů, včetně všech prvků působících v jejich prospěch.

Zprostředkovaně lze říci, že EBAO je myšlenkový proces vyžadující plánování a vyhodnocování prostředí jako celku. „Holistický“ pohled na prostředí je odrazem toho, co se nazývá „systémové myšlení“ – způsob myšlení, které vidí všechny aspekty světa vzájemně propojené vazbami nebo prostřednictvím vzájemně závislých systémů. Ty zahrnují přírodní, sociální, ekonomické a politické systémy, které jsou součástí holistické představy prostředí.

Obr. 2 znázorňuje možné aspekty prostředí, které je nutno brát v úvahu při řešení jednotlivých krizových situací:

- ❑ **Přírodní** (fyzické) systémy poskytující zdroje – vodu, půdu, potravu atd., které umožňují veškerý život lidí i ostatních organismů, ale také geografie, která ovlivňuje plnění úkolů v operaci.
- ❑ **Sociální** (demografické) a **kulturní** systémy, které poskytují rodinné, společenské a širší zázemí lidem a umožňují, aby lidé žili společně kulturně přijatelnými způsoby. Jde o civilní prostředek vztahující se k oblastem jako jsou politika, soudnictví, policie, vzdělávání, církve, veřejné informace, civilní správa a podpora infrastruktury, zdravotnické péče, potraviny, elektrická energie, voda a správní kapacity a nevládní organizace. Rovněž zahrnuje administrativní schopnosti vládních a nevládních organizací, které jsou pod kontrolou suverénních národů nebo těchto organizací. Snahou NATO v rámci společného koordinovaného postupu, musí být schopnost ovlivňovat aktivity těchto organizací s cílem koordinovaného dosažení společného cíle.
- ❑ **Ekonomické** systémy, které poskytují lidem prostředky k životu v rámci své infrastruktury (práci a příjem). Jde o užívání ekonomických prostředků vztahujících se obvykle k zabezpečení běžného života jako jsou například plynulé dodávky potravin, vody, zabezpečení běžných služeb nebo poskytování finanční pomoci (podpory).
- ❑ **Politické** systémy (národní vůle), které vykonávají sociální moc a vytváří tak politiku a přijímají rozhodnutí i o tom, jak sociální a ekonomické systémy využijí zdroje v přírodním prostředí. Jde o politický prostředek k použití politických a diplomatických činností ke spolupráci s různými (nezávislými) účastníky a k ovlivňování protivníka nebo vytváření výhodných podmínek. Členské státy NATO mohou využít jejich politický vliv a politickou sílu na mezinárodním poli k dosažení požadovaného efektu.
- ❑ **Vojenská** oblast je hlavní nástroj působení NATO. Jde o vojenský prostředek vztahující se k použití vojenské síly k dosažení požadovaného konečného stavu.

Obr. 2: Prostředí EBAO

Na základě výsledků analýz byla přijata Souhrnná politická směrnice, [3] která definuje EBAO takto:

EBAO je promyšlená a komplexní aplikace různých aliančních nástrojů v kombinaci s praktickou spoluprací s ostatními účastníky (včetně jejich schopností) k vytvoření

efektivních potřeb k dosažení plánovaných cílů a požadovaného konečného stavu definovaného Aliancí.

Centrální myšlenkou EBAO je použití různých nástrojů (vojenských i nevojenských) k dosažení požadovaného efektu. EBAO je založena na rozdílném přístupu k použití národních nástrojů moci. Předpokladem je systémové, široké a hluboké pochopení operačního prostředí, [4] a použití kombinace civilních a vojenských nástrojů (akcí) za rámec klasické vojenské činnosti a ozbrojeného střetu.

Základní charakteristiky EBAO:

1. **Nástroj** – politický, ekonomický, civilní a vojenský – viz výše.
2. **Základní slova** – akce, efekt (účinek), objekt (cíl) a požadovaný konečný stav. **Akce** je proces nasazení jakéhokoliv aliančního prostředku na každé úrovni. **Efekt/účinek** tvoří nashromážděné důsledky jedné nebo více akcí pro celé prostředí a ten vede ke změně situace v jednom nebo více dimenzích ozbrojeného konfliktu. **Objektem/cílem** je v prostoru konfliktu dosáhnout požadovaný stav pomocí přesně stanovených záměrů. **Konečný stav** [v souladu s AAP-6 (2006)] je dosažen, když aktivity NATO ve všech oblastech (vojenské i nevojenské) byly úspěšně provedeny a dosažen konečný cíl (stav).
3. **Základní funkce** – informace/komplexní znalost prostředí, efektivní plánování, efektivní provedení operace a efektivní hodnocení.

Teoretický model efektivního přístupu k operacím

Obr. 3: Model efektivního přístupu k operacím

Hlavní myšlenky EBAO – ucelenost, komplexní použití a koordinace:

Je to v prvé řadě **ucelenost** akcí, jejich efektu, cílů a dosažení požadovaného konečného stavu na všech stupních velení.

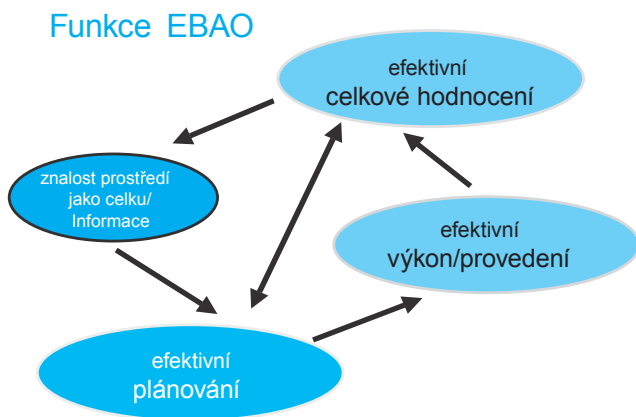
- ❑ Severoatlantická rada (NAC - North Atlantic Council) definuje misi a požadovaný konečný stav operace ve své iniciační směrnici, která bere v úvahu doporučení vojenských představitelů jednotlivých států NATO, civilních a vojenských výborů velitelství v Bruselu včetně doporučení SACEURa, které je předkládáno v jeho vojenském hodnocení (včetně návrhu variant na řešení dané krizové situace).

- ❑ S doporučením těchto výborů a vojenských představitelů států NATO určuje NAC požadované strategické cíle a konečný stav pro vojenskou oblast.
- ❑ SACEUR v součinnosti s nominovaným operačním velitelem formulují požadované vojenské záměry k dosažení strategických vojenských cílů.
- ❑ SACEUR předkládá cestou vojenského výboru NATO (MC - Military Committee) do NAC plánované záměry k dosažení požadovaných cílů a konečného stavu.

Dále je to **komplexní použití** vojenských i nevojenských nástrojů krizového řízení NATO vedoucích k dosažení strategických cílů a plánovaného/požadovaného konečného stavu. K řešení vznikajících nebo již probíhajících krizí nedisponuje NATO pouze vojenskou silou, ale k jejich řešení, zejména v počátečních obdobích krize, může poskytnou svoje síly (schopnosti) k provádění konzultací včetně diplomacie.

Důležitá je i **koordinace** konečného stavu, cílů, záměrů a akcí s nezávislými účastníky při řešení krizové situace. Na řešení krizové situace se mohou podílet i další nečlenské státy NATO nebo mezinárodní, vládní a nevládní organizace. K tomu je nutné, v rámci definovaných cílů a požadovaného konečného stavu, zabezpečit spolupráci a koordinaci s ostatními účastníky (mezinárodní, vládní, nevládní a místní) k řešení situace v rámci jednotlivých postupů ke splnění cíle operace na všech stupních velení.

EBAO je ve skutečnosti integrací vojenských a civilních zdrojů a koordinace postupů s cílem dosáhnout požadovaného efektu.

Obr. 4: Funkce EBAO

Funkce EBAO:

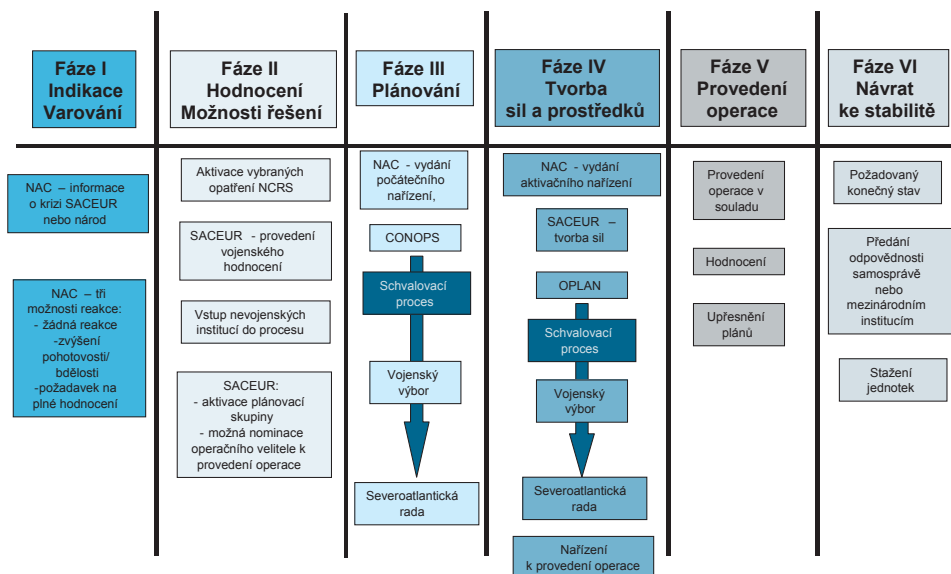
Výchozím předpokladem je dokonalá znalost celkového prostředí operace, všech jeho aspektů. Na základě této znalosti spočívá provedení celkového efektivního zhodnocení, efektivní naplánování a efektivní provedení operace.

Principy EBAO použitelné na všech úrovních velení:

1. Relevantnost EBAO pro strategický a operační stupeň velení.
2. Zaměřit se na konečný stav a vytvořit podmínky k jeho dosažení.

3. Chápat prostředí jako systém, ve kterém nepřátelské, neutrální a spřátelené prvky usilují o dosažení efektu.
4. Analyzovat systém s cílem pochopit problém a vztah mezi akcemi a jejich účinky.
5. Sladit různé prostředky Aliance a dalších účastníků ve prospěch řešení krize.
6. Vyhodnocovat průběžně účinnost akcí.

Možné fáze a hlavní obsah

Obr. 5: Možné fáze a jejich obsah

Možné fáze a obsah činností

Fáze I – Indikace/varování o krizové situaci:

NAC je informován SACEUREm nebo členským státem Aliance o krizové situaci. Na varování před krizovou situací může NAC reagovat třemi způsoby:

- ☐ vezme informaci na vědomí bez reakce,
- ☐ vydá pokyny ke zvýšení bdělosti/pohotovosti, nebo
- ☐ vydá úkol k provedení plného hodnocení situace.

Fáze II – Hodnocení situace:

Aktivace vybraných opatření NCRS (NATO Crisis Response System):

- ☐ provedení vojenského hodnocení SACEUREm včetně možného návrhu řešení a zhodnocení vlivu nebo možného zapojení civilních institucí do řešení krizové situace,
- ☐ vstup nevojenských institucí do procesu s možným návrhem jejich zapojení do řešení situace,
- ☐ nařízení SACEUR k aktivaci plánovací skupiny, včetně nevojenských institucí,
- ☐ návrh SACEUR pro možnou nominaci operačního velitele k provedení operace.

Fáze III – Plánování:

Činnost zahájena vydáním počátečního nařízení NAC (ID - Initiating Directive), včetně požadovaného konečného stavu, cílů operace k dosažení tohoto stavu, akce na strategickém stupni k dosažení požadovaného efektu, a zapojení nevojenských institucí do řešení.

Na základě vydání NAC ID je SACEURem zpracován koncept operace (CONOPS - Concept of Operations) vedoucí ke splnění vojenských cílů operace, se zapojením nominovaného operačního velitele a nevojenských institucí.

Fáze IV – Tvorba sil:

Tvorba sil je zahájena na základě vydání počátečního nařízení NAC.

SACEUR je zodpovědný za proces tvorby sil k provedení operace v součinnosti s určeným operačním velitelem a členskými zeměmi NATO nebo dalšími partnery, kteří se mohou podílet na operaci.

Na základě schváleného CONOPSu je zpracován operační plán (OPLAN - Operational Plan), který je cestou vojenského výboru (MC - Military Committee) předložen ke schválení do NAC.

Po jeho schválení může NAC vydat nařízení k provedení operace.

Fáze V – Provedení operace:

Operace je zahájena na základě nařízení k jejímu provedení v souladu se schváleným OPLANem.

V průběhu operace dochází k průběžnému/periodickému hodnocení akcí, jejich účinnosti (efektu), zda jsou plněny nebo byly dosaženy požadované cíle, které povedou k dosažení požadovaného konečného stavu, včetně činnosti civilních organizací zapojených do řešení situace. Síly NATO jsou pouze jednou z mnoha složek podílejících se na řešení krizové situace, jejich činnost je hodnocena jako činnost integrované složky v celkovém procesu.

Na základě hodnocení a jejich závěrů dochází k upřesnění nebo novému zpracování jednotlivých plánů na všech stupních velení.

Fáze VI – Návrat ke stabilitě:

Po dosažení požadovaného stavu NATO je správa na daném teritoriu předána pod kontrolu místní samosprávy, státu nebo mezinárodních organizací.

Názory na pojetí EBAO se v počátečním období rozvoje různí, a proto byla vytvořena pracovní skupina EBAO WG (Working Group) pod společným vedením strategického velitelství pro operace (ACO - Allied Command Operations) a strategického velitelství pro transformaci (ACT - Allied Command Transformation), která má koordinovat a sjednocovat jednotlivé přístupy a rozvoj konceptu EBAO za vojenskou oblast [5].

Další názory:

- ❑ EBAO je nový způsob myšlení týkající se operačního prostředí a operací.
- ❑ EBAO je plánovací metodologie, účinná metoda stanovování cílů a požadovaného konečného stavu.
- ❑ EBAO je strategický/operační plánovací, prováděcí a vyhodnocovací proces.

Zavedení EBAO do mezirezortní a mezinárodní úrovně se může potýkat s následujícími problémy:

- ❑ kdo bude řídicím prvkem v jednotlivých operacích, civilisté, nebo vojáci? [6]
- ❑ co může přinést větší efekt?
- ❑ co je ekonomičtější ?
- ❑ co je méně náročné na čas, délku angažování?
- ❑ co může zpětně přinést nějaký užitek?
- ❑ rozdílné kultury činnosti, rozdílná terminologie, informační infrastruktura, dostupnost expertních informací v reálném čase,
- ❑ rozdílný mandát ostatních subjektů (civilních) podílejících se na řešení krizové situace,
- ❑ rozdílné způsoby (postupy) činnosti, mezi subjekty není jednotný plánovací cyklus,
- ❑ rozdílné perspektivy vnímání situace, rozdílné úkoly subjektů,
- ❑ rozdílné personální síly a zabezpečení jejich přípravy,
- ❑ rozdílné úrovně disponibilních finančních zdrojů.

Závěr

Ačkoliv nebyla dosud vydána politická směrnice ke zpracování konceptu EBAO, strategičtí velitelé byli požádáni o její zpracování. V květnu 2006 byla schválena působnost EBAO WG, sestaven pracovní plán a vytvořeny pracovní podskupiny. Byly stanoveny problémy k řešení s úkolem:

- a) rozpracovat jednotnou terminologii, prozatímní doktrínu a procesy EBAO a další navazující doktríny,
- b) upravit velitelské struktury a potřebné kapacity včetně zvláštních požadavků na specifické oblasti (politické, ekonomické, sociální). [7]
- c) sjednotit výcvik jednotlivých velitelství a štábů, včetně zpracování výcvikových programů,
- d) upřesnit finanční zdroje, případně vytvořit nové nebo je převést z již existujících k zabezpečení nákupu nebo vytvoření požadovaných schopností, nástrojů a programů (vytvoření operačních prototypů) k podpoře EBAO.

V průběhu roku 2007 byl zpracován a vydán tzv. *Discussion Paper* jako základní dokument poskytující nezbytné informace a podklady pro zpracování potřebných dokumentů v oblasti EBAO za vojenskou oblast. V srpnu 2007 byl tento dokument zaslán členským státům NATO k informaci a diskuzi. Návrh manuálu EBAO je v procesu zpracování. Prověření proběhne na cvičení *ENABLER 2008* na JWC (Joint Warfare Centre) ve Stavangeru, Norsko.

Manuál bude základním východiskem ke zpracování **nové směrnice pro operační plánování** v souladu s EBAO. Pouze čtyři státy jsou v současné době zapojeny do procesu: USA, Německo, Kanada a Francie. [8] Operační plánování v NATO je v současné době prováděno v souladu se schválenými dokumenty MC 133/3 a NATO Operational Planning System.

Aliance požaduje od členských zemí dodání schopností a my (ČR) jako členská země musíme tyto schopnosti vytvořit. Jde o specifikaci požadavků na efektivní rozvoj nezbytných vojenských kapacit a schopností, udržení potřebné úrovně obranných schopností státu v kolektivním pojetí obrany a schopností spolupodílet se na udržení míru v mezinárodním měřítku naší účastí na mírových operacích v krizových oblastech i mimo území státu, včetně

koordinované přípravy na všech úsecích hospodářského a veřejného života při zajišťování zájmů obrany státu a zájmů Aliance.

Nejen Aliance, ale i EU je globálním činitelem, připraveným sdílet odpovědnost za globální bezpečnost. Aby byly tyto ambice věrohodné, musí být ozbrojené (vojenské) síly schopny podporovat diplomacii a další prostředky pro řešení konfliktů kdekoli na světě. Z tohoto důvodu se počítá s tím, že vojenský potenciál bude způsobilý provádět jakékoli akce v zahraničí i ve strategicky vzdálených oblastech operace za účelem potlačit hrozby přímo v jejich kořenech (v prostorech vzniku) v součinnosti s diplomacií, vládními i nevládními organizacemi působícími v prostorech operací.

Do popředí vyvstává potřeba zvládnout koordinaci mezi vojenskými složkami (námořními, pozemními a vzdušnými složkami, složkami speciálních sil a logistickými složkami) a ostatními aktéry na bojišti (v prostoru operace). Úzká součinnost je trvale vyžadována pro sjednocení působení civilních složek s manévrováním a palebnou silou vojsk. To umožní dosažení větších účinků neletálního působení i vyšších temp a rychlejšího účinného použití bojové síly s menšími rozmístěnými silami.

Vojenské síly by měly být připraveny na působení s dalšími nečlenskými zeměmi EU a s národními a mezinárodními (vládními i nevládními) organizacemi, včetně NATO a OSN.

Rovněž tak případné operace EU budou civilně-vojenské komplexně vedené operace, kombinující vojenské a právně vynucené akce, akce humanitární pomoci, ekonomické, legální a politické (diplomatické) akce. EBAO by měly být plánovány a vedeny jako komplexní, využívající různé nástroje OSN, NATO a EU. Toto bude zahrnovat nutnou koordinaci řízení a ovlivní vojenské a civilní uspořádání velení a řízení. Vojenská uskupení by proto měla mít schopnost flexibility pro změnu svého úkolu v oblasti řízení z „podporovaného“ na „podporujícího“, a naopak podle toho, kdo bude určen do vedoucí role v rámci společné kombinované operace.

Poznámky k textu:

- [1] Jako přímé reakce na změny strategického prostředí a na nové komplexní hrozby a s nimi související rizika (istanbulský summit 2004).
- [2] GALATÍK V. a kol. *Postkonfliktní stabilizace – příklad Iráku*. Brno: UO ÚSS, 2007, ISBN 978-80-7231-249-8.
- [3] Souhrnná politická směrnice (CPG - Comprehensive Political Guidance) je politickou směrnicí na podporu implementace Strategické koncepce NATO (1999) v novém bezpečnostním prostředí a stanovuje zadání pro budování schopností Aliance. Obsahuje zadání pro všechny plánovací disciplíny a současně má přispět i k jejich harmonizaci (schválená na summitu v Rize 2006).
- [4] Operační prostředí lze definovat jako oblast, která se zabývá ohrožením, zranitelností a udržitelností ozbrojených sil ve zkoumaném prostoru (prostředí) s cílem dosáhnout úspěchu v operaci v daném časovém horizontu při efektivním využití zasazených sil a prostředků a minimalizaci rizik vzniku nežádoucích událostí a jejich negativních dopadů na síly plnící úkoly operace (včetně rekonstrukce následků způsobených případnou nežádoucí událostí) – VR č. 2/2007, s. 54.
- [5] NATO vyvíjí další přístupy k provádění operací zaměřené na promyšlené a komplexní aplikaci různých plánovacích nástrojů Aliance směřujících k vytvoření efektů, které budou dosahovat požadovaných výsledků (Všeobecná politická příručka NATO).
- [6] V současné operaci PRT (provinční rekonstrukční tým) Lógar jsou řídicím prvkem vojáci.
- [7] Příklad: SHAPE pracuje na změně struktury odboru strategického operačního plánování, kde je cílem začlenit CIMIC do současné struktury, vytvořit nové pozice pro odborníky (ekonom, politický poradce, odborníky se znalostmi jednotlivých kultur apod.) s cílem vytvoření uceleného celku, který bude zabezpečovat aplikaci EBAO v systému plánování se zapojením ostatních vojenských odborností, tak je známe v současnosti.
- [8] Zatím se u nás nedaří vytvořit ucelený myšlenkový model možného průběhu bojových a mírových operací a působení jednotlivých druhů vojsk a sil v nich. Nejsou pak dořešeny problémy a zásady činnosti a součinnosti jednotlivých druhů vojsk a sil v oblastech společné činnosti.

Literatura:

Bezpečnostní strategie České republiky, schváleno vládou 10. prosince 2003, Praha.

Vojenská strategie České republiky, schválená vládou dne 9. června 2004, Praha.

Strategičtí velitelé NATO: Strategická vize: Vojenská výzva. SACO, SHAPE, Belgie a SACT, Norfolk, USA, 2004.

The Report on Long Term Vision Strand 2 as agreed by the EUMC on 06 June 2006.

KRÁSNÝ, A., SOCHA, O. Operační prostředí. *Vojenské rozhledy* č. 2, Praha 2007, ISSN 1210-3292.

Sborník mezinárodní vojensko-odborné konference „Velení a řízení v prostředí NEC-IV“. Brno 2007, ISBN 978-80-7231-491-1.

Některé použité zkratky:

ACO	Allied Command Operations	strategické velitelství pro operace (velí mu SACEUR)
ACT	Allied Command Transformation	strategické velitelství pro transformaci (transformační velitelství)
CIMIC	Civil-Military Cooperation	civilně-vojenská spolupráce
CONOPS	Concept of Operations	záměr operací (zámysl, koncept, koncepce)
EBAO	Effects-Based Approach to Operations	operace s efektivním účinkem, operace založené na účincích-efektu
ID	Initiating Directive	počáteční nařízení
JWC	Joint Warfare Centre	Středisko řízení společných operací
MC	Military Committee	vojenský výbor (NATO)
NAC	North Atlantic Council	Severoatlantická rada (rada NATO)
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Severoatlantická aliance
NCRS	NATO Crisis Response System	systém opatření krizového řízení NATO
OPLAN	Operational Plan	operační plán
SACEUR	Supreme Allied Commander Europe	vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers, Europe	Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě
OSN	[UN - United Nations]	Organizace spojených národů
WG	Working Group	pracovní skupina

Věcně vzato záleží jen na nás, zdali se tak rozhodneme, nebo ne. Už po roce 1989 jsme se mohli uzavřít do izolace, vyhlásit jednostrannou neutralitu a spoléhat na to, že případná rizika jsou dostatečně vzdálená v čase i v prostoru. V době, kdy se zdálo, že s pádem komunismu zavládnou v naší části světa idyllické časy bez válek, se tento názor mohl jevit jako správný. Vždyť ani NATO po skončení studené války dlouho nevědělo, jaký má být vlastně smysl jeho další existence.

**Vlasta Parkanová,
ministřyně obrany ČR
Uctili jsme hrdinu, boj pokračuje
Mladá fronta DNES, 28. 3. 2008**